

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

Társadalmi és megyei érdekeket képviselő hetilap. — A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Tompai Mihály-utca 10. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés; továbbá előfizetések, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalás. Telefon-szám: 52. Telefon-szám: 52.</p>	<p>Felelős szerkesztő: KOMÁROMY ISTVÁN. Kiadó laptulajdonos: ID. RÁBELY MIKLÓS.</p>	<p>Az előfizetés díja: Egész évre . . . 10 korona. Félévre . . . 5 korona. Várm. körjegyzőknek és tanítóknak egy évre 6 korona. Egyes szám ára: 20 fillér. A hirdetés díja: Egy háromhasábos petsor térfogata . . . 20 fillér. Nyilttér sora 50 fillér.</p>
--	---	---

A szerkesztőség kéziratot nem ad vissza, bélyegtelen levelet nem fogad el. — Vidéki levelezőink kéretnek, hogy közleményeiket péntek délig megküldeni sziveskedjenek.
A kiadóhivatal hirdetést és nyilttéri közleményt csak szombat délelőtti 10 óráig fogad el.

Erőhanyatlás.

A „Gömör-Kishont“ május hó 17-iki számában „A magyarság érdekében“ czimvel megjelent vezércikkben foglaltakkal egyetértve úgy érzem, hazafiúi hálás köszönettel tartozunk ennek megírásáért és közzétételeért, mire annál égetőbb szükség volt, mivel a „Gömörmegyei Magyar Közművelődési Egylet“ május 11-iki közgyűlésén, mint e lap ugyanazon számában olvasható, olyan esemény történt, mely méltán gondolkodóba ejtheti a való életviszonyokból merített tapasztalással gondolkozó magyar állampolgárt. Mert ha ezen egylet jövő programjával tényleg a magyarosítási törekvéseknek (helyesebb kifejezés szerint a magyarultudás általános és kötelező terjesztésére való törekvéseknek) ha csak egyelőre is való felfüggesztését, az óvodák a társadalom rendelkezésre álló s ezen célra szánt erejéből is fejlesztésének, szaporításának elejtését tűznék ki s nem ezek mellett, de ezek helyett megelégednék csupán az elhunyt megyei szellemi nagyságok irodalmi ösmertetésével és dicsőítésével, úgy lecsusznék eredeti létalapjáról s úgy vélem, eltávolodnék az alapítók, megteremtők célzától s nem tölténé be legfontosabb feladataihoz mérten elvárt hivatását, hanem a fejlődő és folytonosan expanzív mértéken tartandó nemzeti létre nézve csekélyebb fontosságú és a magyar nyelv gyakorlati tudásának terjesztésére nézve sok tekintetben meddő munkásságra fordítaná szellemi és anyagi erőit.

A magyar nemzet minden arra hivatott tényezőjének kötelessége alkalmat, módot nyújtani az állam idegen nyelvű polgárainak ahhoz, hogy az államnyelvet szóban és írásban elsajátíthassák, miután minden állampolgár fontos érdekei fűződnek az állam hivatalos nyelvének ösmertetéséhez s azt elsajátítani nemcsak kötelessége, hanem saját jól felfo-

gott érdeke, az államnak pedig saját öntudatos méltósága követeli, hogy ragaszkodjék ahhoz, hogy kivétel nélkül minden polgára sajátítsa el a törvényes hivatalos nyelvet. Ez nem elnyomása az állam idegen ajku tagjainak, hanem érdekeik előmozdítása, saját anyanyelvű kulturájuk épségben hagyása mellett.

Ha az egylet felfüggesztené a magyar nyelv tanításának terjesztését, felfüggesztené ezzel annak sikerét is, hogy a szándékolt módon Bodon József, Bodon Ábrahám, Adorján Boldizsár stb. jeles munkáit a közszellemben az eddiginél nagyobb mértékben átviszi s illetve olvasóiknak számát gyarapítja, mind szélesebb körökre kiterjeszti, mert kevésbbé fog akadni olyan idegen nyelvű ember, ki azért tanul meg magyarul, hogy munkáikat elolvassa, inkább megelégszik a rendelkezésre álló fordításokkal, míg ellenben, ha előbb megtanítják magyarul, több alkalma lesz akár valamennyivel megösmernednie.

Megállás, szünetelés a fejlődéssel fogalmi ellentétben áll. Amely államalkotó faj felfüggeszti nyelvének mind szélesebb körökre terjesztését, tért veszít, azon teret, melyet megnyerhetett volna a felfüggesztés tartama alatt s mely teret az életrealobb foglal el az orra előtt. Az olyan államalkotó faj csak védekezésre szorul s mindig hátrányban áll a terjeszkedni akaróval szemben. Rosz gazda az olyan államalkotó faj, mely megelégszik a meglevővel s lemondást hirdet az elérhető többről, az érvényesülés kiterjedtebb lehetőségéről. A fajok harcában ez visszafejlődést, lassu, de biztos enyészetet jelent, nem pedig életfentartási és életfejlődési ösztönt. Ilyen faj alól marad a harcban, nincsen tartaléka, gyors visszapótló képessége s nagyobb katasztrófák századokra vetik vissza fejlődésében. Ahol a társadalmi expanzív erők önmaguktól nyugovóra, alvóra térnek, ott a szunyadvást csak ritka szerencsés

körülmények között követi az ébredés korszaka. K.

Széljegyzetek.

A kultuszminiszter rendelete szerint a valóságoktatás a népiskolákban a gyermekek anyanyelvén is történhetik, azonban nem kötelező és a tanító taníthatja magyarul is. Kár volna a felzudulásért, kár volna sok szép, más nagy dolgokra hivatott indulatot beleölni ebbe az ügybe. Nem azért lenne kár, mert nem érdemes, hanem azért, mert úgy sem érnék vele semmit. Holott pedig az ilyen „kecske is jólakjon, káposzta is megmaradjon“ mottóju okoskodás hozza a legnagyobb válságokat, tulkövetelésekből táplálkozó állandó izgatottságot, mindent, csak nyugalmat nem. Persze odament nem igen tudják, hogy kétféle kecske van a világon. Az egyik a közmondás kecskéje; ez ha jóllakott, szépen megtörüli a száját, köszöni szépen, a többi káposztát otthagyja, majd ha megint éhes lesz, akkor fog kérni. Konstatálhatjuk, hogy ez a kecskefaj kivészett. Mert a ma élő kecskék, akik elé ez az engedmény káposztafej gyanánt oda lett vetve, hogy meg is eheted, meg is hagyhatod, — ezek a kecskék már tudják, hogy evés közben jön meg az étvágy. Jó volna vigyázni, mert ilyen módon a káposzta is elfogy, meg a kecske is bölényé nő . . .

Valamennyire elnyugodtak már a Szeftü contra Rákóczy-Ballagi-Polónyi-ügy hullámai. Kibeszélték és kibankettezték magukat azok az urak, akiknek volt idejük ezzel törődni és az egész komédia most szépen elalszik — nálunk. És mi is megnyugszunk majd, hogy eleget tettünk hazafias kötelezettségeinknek, mert menyörögtünk három-négy hétig egy könyv ellen, amely mindössze néhány száz példányban jelent meg, annak is csak egy kis része kerül könyváruházi forgalomba, a többit cserepéldány, tiszteletpéldány és vásárlás útján külföldi tudományos intézetek szerzik meg. Itt van azután az a küszöb, amelyben az egész Szeftüellenes mozgalom megbotlik és hasraesik. Mert itt nem az a félős, hogy mi magyarok megtudjuk, mit tart Szeftü ur Rákóczyról, hiszen mi kellőleg impregnálva vagyunk még nyolcz év előtről Rákóczy-szérummal; az volt itt a félős, hogy ez a könyv külföldre kerül, ahol szives örömet vesznek készpénznek minden hamisan esengő állítását és az egész könyv kritika nélkül megkapja a hitelesség pecsétjét.

FIGYELEM!

3

koronától feljebb.

Bérma-ajándékok

a legolcsóbban kaphatók: **Valaszky Rezső** óras- és ékszerésznél **RIMASZOMBATBAN.**
BÉRMA-ÓRÁK, GYÜRÜK, NYAKLÁNCOK, FÜLBEVALÓK stb.

Fióküzletek: **TORNALJÁN** és **FÜLEKEN.**

FIGYELEM!

3

koronától feljebb.

Ma egyszerűen divatos irány a nagy embereket mint „embereket” bemutatni, hiszen az intimitások mindig érdekesekek és Liszt Ferenczről szívesebben olvassák el, hogyan dobatta ki az inasával a kedvesét, mint azt, hogy hogyan komponálta a gyönyörű zenei „dramatische dichtung”-okat; Napóleonnól többen tudják, hogy melyik városban melyik hölgy volt a kedvence, mint azt, hogy hol volt előbb: Elbáné vagy Szent Ilonán és szívesebben hallgatják Maupassant különzködéseit és etheromániáját, mint olvassák a novelláit. Szekfü ur is csak ennek a divatnak hódolt, mikor azon bizonyozott, hogy a hü magyar fejedelem nem vetette meg az oroszot sem, különösen ha szoknyában járt és hogy a vallásos fejedelem kint Franciaországban már csak a vallásból, tudniillik a harminczkét vagy ötvenkét levelű bibliából élt. Lelke rajta ha megírta, én nem tudom hiszi-e ő maga is mindezt, de szeretném hinni, hogy nem hiszi. Szegény mit csináljon? Ha komoly történelmet akar írni, azt mondják neki, hogy majd megírja azt jobban Márki Sándor; ha divatos akar lenni, azt mondják neki, hogy az ur hazaáruló. Hogy hát mit akart akkor tulajdonképen? Csak ennyit: divatba jönni. És ezt el is érte.

*

Szász Károly képviselő ur a parlamentben szépen elparentálta a magyar irodalmi nyelvet. Volt, nincs. Milyen megható: egy honatya, akinek összes sebeink közül az irodalom leromlása fáj és Bánk bánon ülve kesereg, mint Marius Karthago romjain. Milyen megható: egy ember, aki el tudta futtatni a szeme előtt és a füle mellett az utolsó tizegynéhány év gyönyörű irodalmi föllendülését és sir a pusztaságon, míg körülötte égbe nőnek az új, az erős, a szinpompás sudarak. Sokan nevettek, néhányan — a névről aposztrofáltak — talán mérgeződtek; mi konstatálhatjuk, hogy ha a Kántorné rossz volt szindarabnak, az írója rossz volt kántornak, mert az első bucsuztatóját egy életerős és fiatal valaki felett próbálta énekelni.

Kerületi Munkásbiztosító Pénztár közgyűlése.

Az 1907. évi XIX. törvényczikk, mely az ipari és kereskedelmi alkalmazottak betegség és baleset esetére való biztosí-

TÁRCZA.

Pro domo.

Egy kedves jó barátom hirlapi cikkeimből gombostűre tűzte az idegen szavakat s azzal küldte el a napokban, hogy szégyeljem magamat, aki tavaly egyik cikkemben éppen a jó magyarságért törtem pálczát. Azt kérde, én is azon az állásponton vagyok-e mint hölgyeink, akik így beszélnek:

— De bő a *slussza* ennek a *bluznak*. Varjuk beljebb a kapcsolót a *slusszbandon*. Varjunk a *slicczre* még egy *drukk-knöplít*.

Aztán a kabátra *seszlít* is igazitanak, szabnak csinos *zsüponokat*, *fess gürtniket*, egyptár *szájmedlít* a szoknyára, egy *holfaltnit* a derékra, ha *pucczosabbaknak* akarják, *nämdich* valami *kränchenbe*, még *flinzernivel* is diszítik. Amikor a ruha kész, *konstatálják*, hogy *knapp passzol* a *médi* derekára, nem tulságosan *puczcsoz*, se nem *slampos*, hanem *czart* és *nett* az egész, szóval *jó néz ki* benne; nem olyan *snasz*, mint a szomszédék Juliskája; hja, mert *ök smuczigok* és nem *spendiroznak* ruhára, mindent csak megesznek.

Alaposan elszégyeltem magamat, mert csakugyan egynémely idegen szó így festett cikkeimben. Ezek bizony hibák, melyeket csak a sietséggel lehet menteni, mikor nem volt érkezésem a megfelelő jó magyar szót megkeresni nyelvkésztségem tárházában.

Azonban a legtöbb idegen szavamat kénytelen vagyok megvédeni.

A nép példájára bátorkodom hivatkozni.

Ki ne ismerné a nép nyelvén ezt a szót: *trózsák*? Értelmére nézve teljesen megfelel a

tására vonatkozik, intézkedéseivel lényegesen és igen közlelő érinti az ország összes e téren létező munkaadóinak és alkalmazottainak érdekeit minden relációban.

S mióta a törvény életbe lépett, folyton fokozódó bírálat és éber figyelem kíséri a jelentőségteljes szociálpolitikai alkotást és az annak következtében tapasztalható kialakulásokat.

Látjuk, hogy a törvény értelmében berendezkedett kerületi munkásbiztosító pénztárak és azok működése iránt széles körökben komolyan érdeklődnek, s a törvény hézagos rendelkezéseinek megváltoztatására irányuló törekvés hatalmas tömegeket provokál figyelemreméltó akcióra.

Ez a szociális intézmény fejlődése nem pusztán a munkások ügye immár, mert hiszen az ország gyári-, kereskedő- és iparos munkaadói is anyagilag és erkölcsileg érdekelve vannak, egyrészt a járulékfizetés által, másrészt nagy érdekük a munkaadóknak, hogy alkalmazottaik egészségesek, munkabírók legyenek. De e mellett széleskörű érdekek fűződnek ez intézményhez erős szálakkal. Hatóságok, testületek, intézmények, orvosok, gyógyszerészek, tisztviselők sok érdekszállal vannak az intézmény keretébe illesztve és lassan-lassan átmegy a köztudatba az a magasztos feladat és nemes hivatás, melynek teljesítésére tulajdonképen a humánus és szociális szép célokat szolgáló intézmény létesült.

Az egész országban panaszkodnak a törvény hibáira, s ipartestületek, gyárak szövetségei, országos kereskedelmi testületek, kereskedelmi és iparkamarák, a helyi szervek igazgatóságai mind-mind sürgetik a revíziót, mely ez év végére kilátásba is helyeztetett az illetékes körök által.

szalmazsáknak; ismeri is a szabadságos katona a magyar szót, mégis az idegent használja, mikor a katonaeletről mesél. Miért? Mert érzi, hogy annak az idegen szónak sajtáságos zamatja van, hozzátapadt a komisz élet minden bujábakbajának hangulata s csak ez a szó fejezi ki az ő hajdani nyoszolyájának keménységét; s mivel? a hangzásával. Így festi a *masinisista* meglepően a mozdony elindításánál keletkező sisertergő, aczélosan zizegő hangokat, mire a mozdonyvezető szó soha sem képes. *Filigrán* is már hangzásánál fogva rendkívül kifejező; a törekenységnek, parányiságnak és finomságnak szinte mosolygó együttes képét kelti lelkünkben. Nemde szembetűnő a művészi árnyalásra való törekvés? Ezekben az esetekben a *hangzásnak* van meg az az árnyalatfestő ereje, mely örök életet biztosít nekik nyelvünkben.

Ismertem egy embert, akinek a szavajárása az volt, hogy *horribilis*. Ő mindig *horribilis* összedeket adott ki, ő mindig *horribilis* félreértések áldozata volt, az ő utczájában mindig *horribilis* por volt, ha száraz napok jártak, s *horribilis* sár, ha esett az eső. Mindig azon panaszkodott, hogy az emberek milyen *horribilis* szamarak. Ő neki az egész világ *horribilis* volt. Lehetett látni az arcán, hogy a mikor ezt a szót kimondja, *évez*. Ez csak úgy lehet séges, hogy ennek a szónak kimondása alkalmával az ő idegein bizonyos borzongás futott végig. Így van majdnem minden szónak bizonyos érzethangulata, nemcsak jelentése, s ennek az érzethangulatnak erejénél fogva, a tárgyak, helyzetek, hangulatok festésénél nem képes nem élni velük az az író, aki tárgyszerűsége törekszik.

Ezt tudtam hamarjában mentségemre felhozni. Sok idegen szónak ilyenfajta szerepe van.

A komolyság színezetét nélkülözné az, ha mi itt azt mondanók, hogy a törvény jó és az ellen tömérdek kifogásunk nincs. Ezt már csak azért sem tehetjük, mert ismételtén felszólaltunk és kifejeztük a közóhajt, hogy a revízió föltétlenül szükséges annyival inkább, mert a törvény végrehajtása elhamarkodott volt, s annak idején nem hallgattattak meg a szakkörök, s mert időközben lépten-nyomon sok megváltoztatandó vagy precízebben körülírandó intézkedésre bukkannak azok, kik a munkásbiztosítás terén működnek.

De nem titkolhatjuk el abbéli aggályunkat, — s remegve gondolunk erre, hogy az u. n. revízió nem fog-e a mainál sokkal rosszabb helyzetet teremteni? Hogy nem fogunk-e feljajdulni és nem fogjuk-e visszakivánni a revízió előtti állapotot? Mert hiszen, mikor a törvényt csinálták, emberileg jót — legjobbat akarták; időközben a gyakorlat folyamán kitént, hogy egyes rendelkezései a törvénynek emberileg is igen rosszak, hézagosak, félremagyarázhatók stb.

Az volna tehát kívánatos, hogy valamennyi kerületi pénztártól a szerzett tapasztalatok alapján javaslat kéretnék be a központba, s a törvény revíziójával foglalkozó első szakörök mérlegelnék az előterjesztéseket. Azután összehívnák az igazgatókat és a főorvosokat, s revízióanal javaslat alapos tárgyalás alá vétetnék. — Így talán minden érdek megfelelő kielégítést nyerne, s a novelláris változtatásnak is jótékony hatása lenne...

De áttérünk az itteni kerületi pénztár közgyűlésére, mely f. hó 17-én szokatlanul élénk érdeklődés mellett folyt le id. *Rábely* Miklós elnöklésével a Polgári Olvasókör nagytermében. Több mint 50—50 munkaadó és alkalmazott közgyűlési kiküldött jelent meg, s a komolyan érdeklődők között ott láttuk kereskedelmi, gyári és ipari

De most előllok ilyenféle idegen szavaknak magyarázatával: *parádé*, *spiller*, *vigécz*; *fain*; ha ezek szerepét sikerül megértenünk, az sok mindenre fényt fog deríteni.

Parádé eredetileg egészen megfelelt a *disz* értelmének és mégse lehet most már a *parádés* kocsist diszes kocsisnak nevezni. *Spiller* játékos volt valamikor szóról-szóra s most már magyar nyelven a játékosnak egy tiszteletre nem méltó fajtáját, a hamis játékost jelelik meg vele. Látjuk, ez nem olyanforma átvétel, mint mikor a befőttes *dunsztosnak*, a főzeléket *csuspájznak*, a sárczipőt *kalucszinak*, az éjjeli szekrényt *nachtkaszinak* nevezi a művelt középosztály. Ha átveszi a nép az idegen szót, mindig gazdagítani akarja a nyelvet, nem pedig jó magyar szavakat teledésbe borítani vele. Árnyalatot, *fajtlát* akar jelelni az idegen szóval, ahogyan a *kever* fogalom egy szűkebb értelmű specziest, a *kavar* szóval, a *ketreczek* közül a tyukketreczet kasban *katroc* szóval s a család egy alárendelt részét *cseléd* szóval fejezik ki, pedig valamikor e szavaknak magas és mély hangalakjai egyet jelentettek, még most is *galagonya* és *gelegenye*, *borotva* és *beretva*.

A nép átvételeiben lélek, érzés, friss ötletesség van. Itt van például ez a szó: *vigécz*; s mellett, hogy szabatosan megnevez vele egy kedves, majdnem mindig ötletes, szerény társadalmi típust, még ki is csufolja vele; tele van ez a szó jó kedvvel, csufondáros nevetéssel. *Megkrepál* = meghal; látjuk, hogy nemcsak az ösztövért fogalmat határozza meg, hanem benne van annak éreztetése is, hogy valakinek elköltözését ez árnyékvilágból, nem vesszük komolyan. *Finom*, *fáin*, *fáintos*, mind a három a német *jainból* lett s mindegyiket más hangulatban használja a nép. Ilyen szó: *poema*, s műveltek

életünk több kiváló alakját. Jóleső érzést kelt általában ez az érdeklődés, mely mindig nagyobb és nagyobb eredményeknek képezheti számottevő tényezőjét, kivált, ha a munkáselem értelmessége mellett a józan gondolkodásra és kellő magatartásra is súlyt fektet. Mert bizony az intelligens elem visszavonul s még kényszerűségből sem vesz részt az ilyen gyűlésen, ha azt látja, hogy rakoncátlan alakok esetleg zavarják a komoly tárgyalás nivóját és jóindulat helyett éretlen gunyolódással és hecczelődésekkel kezelik a nagy feladatok szolgálatára hivatott intézményt.

A gyűlést id. *Rábely Miklós* elnök szép beszéddel nyitotta meg, melyben rámutatott az 1913. év gazdasági, pénzügyi, kereskedelmi és ipari pangására s aztán rátért a pénztár működésére. Elismeréssel szólt a pénztár tisztviselői igyekezetéről, orvosi munkásságáról s különösen dicsérettel és meleg elismeréssel méltatta *Molnár Lajos* ügyvezető igazgatónak és dr. *Kármán Aladár* pénztári főorvosnak az intézmény és tagjai érdekében kifejtett sikeres működését. Általános helyeslés és tetszés kísérte az elnök beszédét, mire *Molnár Lajos* igazgató az évi jelentést bemutatta, melyet a közgyűlés *Bajor Sándor* felszólalása után felolvasottnak tekintett.

Érdemben a jelentéshez *Altmann Sámuel* szólt s azon óhajnak adott kifejezést, hogy miután a 20000 korona tiszta fölösleg igen sok, igyekezzék a vezetőség jövőben arra, hogy ne legyen fölösleg s a tagok ellátása lehetőleg szélesebb mederben eszközöltsék. Az igazgató felvilágosítással szolgált, hogy a tagok egészségügyi ellátását nem befolyásolhatja különben sem a fölösleg, melyet előre látni sohasem lehet, mert a tagok és családtagok a törvényben biztosított segínyt mindig megkapták. Az igazgatóság e tekintetben tanúsított liberális és humánus szempontokból legmesszebbmenő eljárását hangsúlyozta az igazgató s ugyanilyen értelemben szólalt fel *Sichert Károly* keresk. tan. és dr. *Kármán Aladár* főorvos is.

A felügyelő-bizottság jelentésének felolvasása után a közgyűlés a pénztár 1913. évi betegsegélyezési és balesetbiztosítási zárszámadását és mérlegét elfogadta s a felmentvényt meg-

adta. A zárszámadás alapján az 1913. évi fölösleg 20516 kor 13 fillérben állapított meg, ebből $\frac{2}{3}$ részt vagyis 13677 kor. 42 fillért az Országos Pénztárhoz kell beszállítani, $\frac{1}{3}$ rész pedig 10% levonásával vagyis 6154 kor. 84 fillér, melyet eredetileg egész összegében az előző évek határozatához hasonlóan gyógyfürdő, illetve tüdőbajos munkások szanatórium alapja gyarapítására kívántak fordítani, 70%-ában husz héten tuli munkaképtelen betegek segélyezésére, 30% pedig családtagok temetési segélyére folyósítatik. Utóbbinál azon megszorítással, hogy ezt a segínyt csak az I—IV. fiz. osztályban levő, legalább 3 gyermekkel bíró azon pénztári tagok vehetik igénybe, kik legalább két év óta tagjai ezen pénztárnak. A még fennmaradó $\frac{1}{3}$ rész 10 százaléka: 683 kor. 87 fillér a pénztár alkalmazottai között a fizetés arányában felosztatik.

Ezután az 1915. évi költségelőirányzat állapított meg s határozatilag kimondatott, hogy a pénztár székháza udvarában levő Tokár téle házat 4500 koronáért a pénztár megveszi, mert a jelenlegi helyiség a hivatal és orvosi rendelő intézet céljaira szűknek bizonyult, végül, hogy a székházat átalakítják s vízvezetékekkel és csatornázással látják el.

A közgyűlés végén a választások ejtettek meg. Megválasztották az igazgatóságba póttagokul: *Jeszenszky Samu* szíjgyártó munkaadó és *Harangozó István*, *Misurák András*, *Zsiga József* (ipari csoport), id. *Kozma László*, *Maczko János* (gyári csoport), *Krausz Herman*, *Leicht Rezső* (kereskedelmi csoport) alkalmazottak. Felügyelő bizottságba póttagnak: *Marik Ernő* gyárigazgató *Hisnyóvíz*. Választott bíróságba *Miskolczy Lajos* cukrász (ipari csoport) munkaadó és *Dulovics Samu*, *Gramantik Jakab* (ipari csoport), *Klepp Lajos*, *Tóth István*, *Vivlek István*, *Zsiros János* (gyári csoport), *Megyeri Lajos*, *Steffanits Aladár* (keresk. csoport) helyettes ülnökökké. Országos pénztári közgyűlési kiküldött póttagokká: *Bandzi Gyula* (ipari csoport), *Árva György* (gyári csoport).

Ezzel a közgyűlés — melynek komoly és igazán dicséretes színvonalát csupán egy — a keretbe éppen nem illő békétlen hang zavarta — az elnök záró szavaival véget ért déli egy óra tájban s az elnök által mindvégig tapintatosan és szigorú tárgyilagossággal vezetett gyűlésről a jelen voltak a jövőben vetett legszebb reményekkel távoztak.

nyelvében most már többnyire a rosz verset jelenti, egy kis gunyos árnyalattal. De rendszerint a műveltek nyelvében épen ellenkező jelenséget láthatnak, egyes idegen szavakat épen azért kapnak fel, mert több dologra használhatják, pld. *pikáns*, ezt a szót használják *inycsiklandozó* ételre, valamely *borsos* történetre, s valami *kényes* jelenetre. Ha bizserg a foga a művelt embernek, arra is azt mondja *zeniroz* a fogam, s ha valami nem kedvére való társaságba jut, akkor is *zenirozva* érzi magát. Az ilyesmi a szellemtelenségnek az a fajtája, mint mikor egy „széplelkű” asszony azt mondta nekem egyszer Madách magasztos költői művéről: „Ez az Ember tragédiája egész *herczig* dolog”. Az ő szótárában minden dologra, ami tetszett neki, ez az egyetlen szó volt: *herczig*. Őneki herczig volt a napkelte, herczig volt a nap nyugta, herczig volt a fűrgé dakszli kutyája, herczig volt a budapesti Szent István templom.

Most már megérthetjük, hogy Jócai mért volt ellensége a *purizmusnak* (erre már csak lehetne magyar szavunk!). Az ő stílusának van olyan sava-borsa, mint a szép beszédjének. „Egy nagy vágás a szem végétől a száj szegletéig, az idegen *manupropria* lehetett”, mondja a Barátfalvi levitában; nem lehet kiérezni en-

nek az idegen szónak a használatából a humor egy kiserkedő cseppjét? S mindjárt ott mondja alább: „S ennek a *fizimiskának* kiegészítéséül még valami olyan idegen szabású öltözetet viselt.”

A népnél, és a jónevelésű stílus művészeknél azt a sajtáságos jelenséget is tapasztalhatjuk, hogy az olyan rut fogalmakat, melyeket átallanak ugyszólván a nevének nevezni, idegen szóval mondják és pedig nyilván azért, mert az idegen szóhoz nem tapadt még annyi durva képzet, mint a sokszor használt magyar szóhoz. Ha kiméletes akar lenni a nép fia, a roszhírű nőt *dámának* nevezi (*perszóna*!), a csunya zabálást *pakolásnak*.

Sokszor meg éppen az ellenkező történik. Épen ha valamit erősen megakarunk bélyegezni, használunk idegen szót, mintha magyarban nem is találánk rá elég erős kifejezést. Így a kémét *spionnak* nevezzük, ha idegen kémről van szó, saját kémjeinket soha se mondjuk spionnak. Valóban, a *spiczi* szinte törzsurás ként ható erejét soha sem fogja pótolni az *árulkodó* vagy *besúgó*.

Sokszor idegen szóval mondunk valamit, mert úgy *pragnásabb*. Épen ez a szó, *pragnans*, teljesen ugyanaz, mint *velős* (tartalommal terhes), de mégis határozottabb az idegen szó,

Hirek és vegyesek.

Olvasóinkhoz. Tisztelettel felkérjük lapunk mindazon olvasóit, kik még az előfizetést meg nem ujtották, avagy hátralékaikat ki nem egyenlítették, hogy ugy az előfizetést megújítani, mint a hátralékos előfizetést kiegyenlíteni szíveskedjenek.

a „GÖMÖR-KISHONT” kiadóhivatala.

Személyi hir. *Coburg* Lipót kir. herceg f. hó 21-én automobilon néhány napi vándorszátra a balogi hercegi uradalomba érkezett.

Ügyészi vizsgálat. Dr. *Mészáros István* hivatalvezető kir. ügyész f. hó 22-én megkezdte a kir. járásbírók és melléjük rendelt ügyészségi megbízottak büntetőügyi kezelésének hivatalos vizsgálatát a tornaljai kir. járásbírósnál.

Eljegyzés. *Szlovenszky Vilmos* a rimamurány-salgótarjani vasmű r.-t. mérnöke eljegyezte *Löcsén* néhai *Frouda Ede* kereskedelmi tanácsos özvegyét, szül. Maurer Bertát.

Érettségi biztosok. A kereskedelmi miniszter a felsőkereskedelmi iskolák folyó évben tartandó érettségi vizsgálataihoz már kiküldte a miniszteri biztosokat. Dr. *Forgon Lajos* pécsi posta- és távirdataácsost, lapunk régi munkatársát a székesfehérvári felsőkereskedelmi iskolához küldte ki biztosi minőségben a miniszter, a nagyrócei felsőkereskedelmi iskolához pedig *Lukács János* kir. tan., nyug. felsőiparis-kolai igazgató küldetett ki.

Lelkészjelöltek felavatása. A tiszai egyházkerületbeli lelkészjelölteket június hó 26-án Rimakokova ev. egyházközségben fogja *Geduly Henrik* püspök felavatni.

Nyugdíjazások. *Báthy Bertalan* a kir. p. ü. igazgatóság egyik legszorgalmasabb és köztisztelőben álló régi tisztviselője 38 évi szolgálat után nyugdíjba vonul. A tisztikar meghatóan bucsuzott el a legöregebb collégától. Mi pedig abban a reményben, hogy városunkban fogja jól megérdemelt nyugalmas éveit is eltölteni, ez uton kívánunk neki minden jót.

Hajcsy Kornéliát a vallás- és közoktatásügyi miniszter folyó évi május hó 1-től saját kérelmére nyugdíjazta.

Városi tisztújítás. Jolsva r. t. városban az alispán elnöklete alatt a mai napon d. e. 11 órakor tartatik meg az általános tisztújítás.

mert annak a filológiában már multja van, sajátos filológiai értelme alakult ki. Ilyen *elszige- telődés* eredménye *predesztináció*, teljesen megfelel neki *sors rendelés*, de érezzük, mennyire erőtlén kifejezés ez az idegenhez képest és pedig azért, mert az európai gondolatfejlődésbe a kálvinizmus mint valami új, magában álló fogalmat dobta bele.

Ezekről az átvételekről nem szoktak beszélni a nyelvatanok és stilisztikák, azok csak a *reneszansz*-féle idegen szavakról beszélnek, mint megengedhetőkről, melyeknek nincs pontos magyar megfelelőjük. Pedig bizonyos, hogy mikor az idegen szónak érzelmi színezete van, mikor hangfestésre, tréfás guny kifejezésére, kiméletes megnevezésre, gyilkos megbélyegzésre vagy pregnáns meghatározásra szolgál, akkor nem lehet jogosultságukat megtagadni. Ha az idegen szó, *kivételes alkalomszerűséggel*, stílusbeli árnyalásra alkalmas, akkor a kárhoztatás csak *Élvont Józsefi* pedanteria. Nem kapu-nyitás ez, hanem megszorítás, a stilisztikai érdekek pontos meghatározása után annál erélyesebben kárhoztathatjuk az idegen szavak használatában nyilatkozó nyegleséget, mikor a magyar nyelv nem tudásából, gondatlanságból vagy pedig tudálékoskodásból és fitogtatásból származik. *Spenczius*.

Pártos Manó

Dr. Zimmermann philadelphiai egyet. tanár volt assisztense

fogászati műterme

Rimaszombat, Deák Ferencz-utca 22. szám alatt, a Zsuffa Kálmán-féle házban. :-: :-: :-:

Foghuzás, fogtömés és különleges munkákra,

ugymint: **fogak** és **gyökerekre, arany** és **platina koronák** készítése, **szájpadlás nélküli hidmunkák** ugyancsak **arany, platina** és **porcellánból**, a melyek **nem vehetők ki a szájból**, továbbá **porcellán, arany** és **platina tömések. :-: :-: :-:**

Halálozás. *Osváth* Bertalan szalóczi ref. lelkész hosszas betegség után e hó 9-én meghalt Egerben, hol súlyos betegségére enyhülést keresett. Ott is temették el e hó 11-én. Özvegyet és hat gyermeket hagyott maga után.

Meghívás. Gömörmegye közönségét ez uton is tisztelettel meghívja a jun. 1-én tartandó szoborleplezési ünnepélyre a Mátyás király szob. biz. és rendezőség Sajógmörön. A közebéden résztvenni szándékozókát kérjük, — a helyi viszonyokat tekintve — szíveskedjenek e hó 26—27-éig a polg. iskola Igazgatóságánál jelentkezni. *Rendezőség.*

Különös hirszolgálat. Közöltük annak idején, hogy a Csabay Pál esperes székének megüresedése következtében f. hó 12-én a ref. egyházmegye városunkban tartott gyűlésén elhatározták, hogy az esperes választó szavazatok május 28-ikáig adandók be és június 2-ikán fognak felbontatni. Érthetetlen és különös módja a megtévesztésnek, de jellemző a megbízható hirszolgálatra nézve is, hogy az „Ujság” f. hó 17-én megjelent számában ez a hír látott napvilágot:

„Rimaszombatból jelentik: Az elhunyt Csabay Pál esperes székének betöltésére most adta le szavazatát Gömörmegye 32000 főnyi ref. lakossága. Huszonhárom egyházközség Dusza János pelsőczyi ref. lelkészre szavazott. Réthy Andor balogvári, Buzi Márton kövecsesi, Juhász László hanvai és Réz László rozsnói lelkészek a jelöltségtől visszaléptek és híveiket leszavaztatták Dusza Jánosra. Az új esperest a júniusi rendkívüli egyházmegyei gyűlésen Tüdös István dr. miskolci püspök fogja installálni. Dusza János az Országos Református Lelkészegyesület gömői fiókjának elnöke. Megválasztása széles körben meglepetéskelt és nagy előnyére válik a ref. egyházmegyének.”

Tehát a tudósító már felbontotta a még be sem adott szavazatokat és pozitív eredményt közölt az országos elsőrendű hírlap nagyszámu olvasóival. Legnagyobb meglepetésünkre és csodálatunkra ugyancsak az „Ujság” május 21-iki számában ismét mást olvasunk és pedig ezt:

„*Uj esperes.* A gömői ref. egyházmegye megüresedett esperesi székének betöltésére beadott szavazatokat ma bontotta fel a kiküldött bizottság. Egyhangulag Réthy Andor balogi lelkészt ültette Csabay Pál örökébe a gyülekezetek bizalma.”

Miután pedig még 28-ig lehet szavazni és a közlemények nem felelnek meg a valóságnak, kénytelenek vagyunk megállapítani, hogy ezek az érthetetlen okból beküldött hírek nem egészen tisztességes és izléses keretét képezik egy ref. esperes választásnak.

Nyugdíjgyűlés. A rimaszombati általános ipartestületi nyugdíjintézet választmánya f. hó 21-én id. *Rábelly* Miklós elnöklésével ülést tartott, melyen elhatározták, hogy a ma vasárnap délelőtt 11 órakor tartandó rendkívüli közgyűlés elé az alapszabályok módosításának tervezetét mutatják be s új számítások alapján a nyugdíjösszeg arányos kiszolgáltatására vonatkozólag is czélszerű javaslatot terjeszt a közgyűlés elé a választmány.

Orvosszövetségi gyűlés. A gömörmegyei orvos-gyógyszerész egyesület és orvosszövetség évi rendes közgyűlését június hó 4-én d. e. 11 órakor Rozsnyón, a kaszinó termében tartja, melyen több fontos tárgy kerül elintézésre.

Gyűlés. Tornalján folyó hó 15-én a környékbeli földbirtokosok nagy részvételével *Szent-Ivány* József elnöklete alatt a kaszinó helyiségében gyűlés volt, melynek tárgya a termelt tej czélszerűbb értékesítése volt. Vármegyénk gazdasági egyesülete részéről ezen gyűlésen *Fodor* Jenő titkár és *Para* Miklós állami vajmester voltak jelen.

Írásbeli érettségi vizsgák. A múlt héten a rimaszombati főgimnázium nyolcadik osztályu tanulói elvégezték az osztályvizsgákat, a melyek során javítóvizsgálatra utasítottak 9 tanulót, írásbeli érettségire került közülük 24 tanuló s így a múlt évről elmaradottakkal együtt összesen 28 állott írásbeli vizsgálatot. Az írásbeliek a lefolyt héten hétfőn, kedden és szerdán voltak.

Tanító-egyleti gyűlés. A Gömör-Kishontvármegyei Általános Tanító-Egyesület nagyroczei járáskörének tanítószága Murányalján június hó 3-án (szerdán) d. e. 10 órakor a róm. kath. elemi iskolában tartja meg tavaszi gyűlését, amelyre az egyesület t. tagjait, valamint a tanügy barátait tisztelettel meghívja *Lechnitzky* István járásköri elnök. — Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. A tanítói fizetésrendezés és a tanítói nyugdíjtörvény revíziója. Előadó: *Zseltey* Béla Szirk-Vashegy. 3. A munkaszeretet és takarékosagra való nevelés. Előadó: *Longauer* Alajos Nagyrocze. 4. Folyó ügyek. — A gyűlést követőleg közebéd lesz a nagyvendéglőben s ebéd után fél 2 órakor kirándulás a murányi várba. — Ugy az ebéden, valamint a kiránduláson részt venni akarók e szándékukat *Mészáros* Gyula róm. kath. tanítónál (Murányalja) május hó 31-ig jelentsék be.

Zenekongresszus. Tizenhat magyar város és pedig: Miskolcz, Debreczen, Nyitra, Losoncz, Rimaszombat, Nyíregyháza, Máramaros sziget, Eperjes, Kassa, Sátoraljaujhely, Eger, Szatmár, Lőcse, Zsolna, Munkács és Szolnok városok kulturegyesületeinek küldöttei érkeztek szombaton, f. hó 16-án este Miskolczra, hogy a Borsod—Miskolczi Közművelődési Egyesület égisze alatt alakult s öt kulturegyesületből álló Felvidéki Zeneszövetség jelentőségét és hatáskörét belépésükkel növeljék és ezzel közelebb hozzák a megvalósuláshoz a szövetség által kitűzött czélokat. Ugyanezen este fél 9 órakor ismerkedési este volt. A kongresszus — melyen városunkat dr. *Veress* Samu főgimnáziumunk igazgatója képviselte — folyó hó 17-én, vasárnap délelőtt folyt le a kereskedelmi és iparkamara emeleti nagy üléstermében. *Balog* Bertalan elnök pont tíz órakor nyitotta meg a kongresszust szép megnyitó beszéddel. Vázolta elsősorban a magyar kulturmozgalmak multját. Utalt a szövetkezés fontosságára és hangsúlyozta, hogy a szövetkezés a bevételeket és anyagi hasznot mindig újból kulturális czélokra áldozta. Ezután megnyitotta a kongresszust, szeretettel üdvözölte annak tagjait, különösen a vendégeket és kérte, hogy a tanácskozásban azzal a szeretettel vegyenek részt, mely mindnyájukat vezette a szövetség megalakításában. Napirend előtt dr. *Nagy* Ferenc polgármester üdvözölte Miskolcz város közönsége nevében a vendégeket. Ezután az elnök megjegyezvén, hogy a mai tanácskozás főleg informatív jellegű. A czél az, hogy megbeszéljék, milyen alapon lehet a meghívott egyleteket a szövetség kebelébe bevenni. Több kiküldött hozzá szólása után elhatározták, hogy belépnek a szövetségbe és úgy állapították meg a hozzájárulási összeget, hogy egy 600 koronás átlag kerüljön ki. Ez azonban még nem végleges, csak propozícionális jellegű, amit az egyes küldöttek választmányaik elé terjesztenek elfogadásra. Azután az alapszabályokat fogadták el néhány hozzászólás után és ezzel a mai tanácskozás az elnökéltetésével véget ért. Déli egy órakor bankett volt a kongresszusi tagok tiszteletére a Korona-szálloda éttermében, amelyen számos felköszöntő hangzott el. — A gondolat, hogy egy egész ország rész kulturegyesületei saját czéljait könnyebb és olcsóbb megvalósíthatására szövetkezzenek, egészen modern s megérdemli a legszelebb figyelmet, mert Miskolczon egy új kísérlet történt: a kulturának szövetkezeti alapon való fejlesztése. A miskolczi kongresszus csak zenei kérdésekkel foglalkozott ugyan, de az ott elhangzott beszédek hű képét adták zenei életünk összes bajainak. A szövetség főczélja az, hogy egyöntetűen küssenek szerződések világhírű zeneművészekkel, akik a szövetséggel kötött szerződés alapján a szövetségbe tartozó összes városokban tartanak majd hangversenyeket. Maga a Felvidéki Zeneszövetség már ma is élő s működő szervezet. A miskolczi kulturegyesület kezdeményezésére alakult a m. évben a miskolczi, kassai, egri, eperjesi és sátoraljaujhelyi egyesületekből, melyek a mult idényben már a szövetség útján rendezték hangversenyeket, még pedig általában kedvező eredménnyel. A miskolczi kezdeményezése országos jelentőséget nyer azért, hogy remélhetőleg az ország többi kulturegyesületei is szervezni fogják a maguk szövetségeit s ez a legbizhatóbb perspektívát tárja elénk hazánk zenei életének föllendítésére.

Igazgatói értekezlet Rozsnyón.

A Rozsnyón f. hó 13-án és 14-én lefolyt igazgatói értekezlet első tárgyát a hazai középiskolák reformkérdése képezte. Erről *Bruckner* Károly késmárki igazgató értekezett alapos kérésűvel. Higgadt és mérsékelt javaslatokat az értekezlet magáévá tette s elhatározta beható megvitatás után, hogy a reform végleges tárgyalásába a hazai főigazgatók és igazgatók tulnyomó számban kell, hogy résztvegyenek. A másnapi értekezletre kitzűztek köréből *Konss* József losonczyi igazgató az antialkoholizmus kérdéséről, *Bauer* József lőcsei főrealiskolai igazgató pedig a tanulók mértéken felül való délutáni elfoglaltságáról értekezett és tett helyén való javaslatokat. Majd *Csallókői* Jenő beszteczebányai igazgató szólalt fel az ifjusági könyvtáraknak hatásáról, a stílus fejlesztéséről, míg *Habán* Mihály dr. lipótszentmiklósi igazgató a differenciális és integrál számítás kötelező tanításáról értekezett. Az összes előadók kiváló gondtal és ügyszerezzettel végzett munkáját nagy méltányolással tette magáévá az értekezlet. Jelen volt az előadók közt dr. *Veress* Samu főgimnáziumunk igazgatója is. Az értekezletet *Jurkovich* Emil tank. kir. főigazgató rekesztette be, köszönetet mondván az összes igazgatók lelkes közremunkálkodásáért s köszönetet mondva a vendéglátó premontrei rendháznak, *Kiss* Kolos Jenő és *Adamis* Gusztáv rozsnói igazgatóknak, akik a jegyzői teendőket végezték. Az értekezlet megleghangu táviratban üdvözölte *Fischer* Miklós iglői igazgató indítványára, a jászóvári prépostot. Délben a premontreiek vendégszerető rendházában bucsú-ebéd volt, amelynek során kedves szavakban mondott bucsút a kedves vendégeknek *Kiss* Kolos házfőnök és igazgató. Erre *Jurkovich* Emil tank. főigazgató szeretetteljes beszéddel válaszolt, rámutatva *Takács* Meryhért jászóvári prépost érdemeire.

REMEK SZABÁSÚ női- és leány-kosztümök a legdivatosabb kivitelben dús választékban állandóan raktáron vannak és mérték után is megrendelhetők **FISCHER BERTA** női divattermében **RIMASZOMBATBAN.**

Vasuti szerencsétlenség. A mult héten szerdán a rimaszombat-poltári helyi érdekű vasut egyik kavicsvonatja Apáti pusztá állomásnál kisiklott. A kisiklást hir szerint a töltés meglazulása és leomlása okozta. A vonat kocsijai egymásra zuhantak és több megrongálódott. A személyzet közül 2 súlyosan, 2 könnyebben megsebesült. A sebesülteket orvosi segélyben dr. *Lichtschein* Adolf kir. tanácsos, vasuti főorvos részesítette. Tartunk tőle, hogy ezen a vasutvonalon még több hasonló baj és szerencsétlenség fog előfordulni, mert a vasuti töltések és hidak építése valószínűleg a kedvezőtlen talajviszonyok miatt igen nehéz volt. Ugy halljuk, hogy a kár igen nagy, mert öt teherkocsi teljesen összerongolódott. A balesetvizsgáló bizottság kiszállt a helyszínére mindjárt a baleset után.

Látogatás. *Heinrich* Béla dr. a rimaszombati gyermekmenhely igazgató-főorvosa folyó hó 17-én vasárnap látogatást tett a rozsnói Kath. Legényegylet vezetése alatt álló „Tanonczotthon”-ban. Az Otthon terneinek és folszereléseinek megtekintésére az egyesület vezetőségén kívül *Hajcsi* Sándor dr. is megjelent. Ugy az igazgató-főorvos, mint Hajcsi dr. ez alkalommal is teljes megelégedésüknek és ama reményüknek adtak kifejezést, hogy ez az új intézmény, mely nagy hiányokat van hivatva pótolni, a jövőben még nagyobb haladásnak fog indulni. A igazgató-főorvos ott tartózkodása alatt a megyés főpásztor szívesen látott vendége volt.

Kirándulás. A Kárpátgyesület Gömői Osztályának rimaszombati helyi bizottsága csütörtökön, május 21-én tartotta az idén első közös kirándulását a Szinyecszre. Az esős időjárás miatt már harmadszor volt kitzűzve a terminus s ezért kevesebben vettek részt, mint eredetileg akartak. A kirándulás azonban szépen sikerült s a résztvevőknek derült szép idő és jó kilátás kedvezett a Tátra ormaira is s a friss hegyi levegőn töltött nap után jó kedvvel tértek haza.

Kisdedek majálisa. A helybeli Gizella kisdedővívő intézet szokásos nyári mulatságát június 7-én tartja meg a Széchenyi kertben. Kedvezőtben idő esetén a mulatság a következő vasárnapra marad.

Uj főispáni titkár. A m. kir. belügy miniszter *Fekete Tibor* belügyminiszteri segéd-fogalmazó gyakornokot — főgimnáziumunk volt növendékét — vármegyénk főispánja mellé titkári minőségben rendelte ki. Az új titkárt *Samarjay János* itteni birtokoshoz közeli rokoni kötelékek fűzik, s társas köreink bizonyára rokonszenvenvel fogadják.

Esküvő. *Czakó László* helybeli asztalos polgártársunk f. hó 23-án délután tartotta esküvőjét *Broczkó Annával*, özv. *Broczkó J. né* leányával.

Városunk polgármestere dr. *Kovács László* több hivatalos ügy intézése érdekében Budapesten tartózkodott s folyó hó 22-én hazaérkezett. A katonai laktanya ügyében is hosszabb tárgyalásokat folytatott a honvédelmi miniszteriumban.

Írásolvasás igazolása. A városháza hivatalos helyiségében folyó hó 25-én, hétfőn reggeli 8 órakor kezdődnek meg az e célra kiküldött bizottság előtt az írásolvasási vizsgák. — A vizsgálatra folyó hó 15-ike óta lehetett jelentkezni s a 24-ik életévét betöltött jelentkezők sorszám szerint jönnek a vizsgálóra.

Tennisz gyűlés. A helybeli tennisz társaság f. hó 21-én tartotta rendes évi közgyűlését. A közgyűlésen a régi tisztikar, mivel mandátuma lejárt, az alapszabályok értelmében leköszönt. A közgyűlés azonban a leköszönteket újból megválasztotta. Elnök lett: dr. *Sóldos Béla*, igazgató: dr. *Fáy István*, pénztárnok: *Máthé Jenő*, művezető: *Lukács Béla* és jegyző: ifj. *Lokcsánszky Andor*. A tisztikar megválasztása után a számadások vizsgáltattak meg, a melyek teljes rendben találtak. Végül a pálya kezelése és a sport fejlesztése céljából tett a közgyűlés intézkedéseket.

Mesemondó délután. A Rimatamásfalvi Kisdédóvó Intézet vezetője — mint már említettük is — ma, vasárnap mesemondó délutánt rendez a Pósa-ház javára. Kezdeté délután 4 órakor. Belépő díj személyenként 20 fill. Felülfizetéseket a nemes cél érdekében köszönettel fogad a rendezőség. Külön meghívó nincs. A nálunk még ismeretlen mesemondás iránt oly általánosan nagy az érdeklődés, hogy a kedves ünnepség szép sikerrel biztat. Ajánljuk is az érdeklődők figyelmébe.

Football. A RAC. csapata múlt vasárnap Miskolcra volt barátságos mérkőzésen, hol a mi csapatunk vereséget szenvedett, mert a match 8 : 0 eredménnyel végződött. Pünkösdi vasárnap d. u. a budapesti műgyetem csapatával fogunk mérkőzni a miénk az itteni versenypályán.

A losonci diákkongresszus. A Magyar Evangéliumi Keresztyén Diákszövetség nyári nagygyűlését Losoncon folyó hó 28-ától kezdődőleg július hó 5-ig fogja tartani. — A M. E. K. Dsz. intéző bizottsága már teljes erővel hozzá látott a losonci diáknapok előkészítéséhez. A gyűlés végeztével csoportos kirándulásokat szerveznek Felsőmagyarország különböző részeibe. — A diákgyűlésen mintegy 300 főiskolai hallgató fog megjelenni s ugyanakkor oda érkezik egy 150 főből álló *cserkészcsapat* is, amely a város határában a szabad ég alatt felütött sátrakban fog tábortüzeni.

A Pósa-ház építető bizottsága köszönettel nyugtázza az ujabban befolyt következő szíves adományokat: Tornaljai főszolgabíró gyűjtése 45.54, Nagyszabosi körjegyző gyűjtése 8, Lovcsányi Béla jánosii körjegyző ivén 6, Hegedűs János ivén Nemesmartonfala 25, Szegedi Gábor nemesradnóti körjegyző 10, Polgármester Dobsona (iv nélkül) 38.30, Harmaczi ref. egyház tagjai (ref. lelkész ivén) 8, Gömörkishontvárm. közművelődési egyesület 1914. május 11-én Rimaszombatban tartott évi közgyűlése helyett: Fáy Gyula elnök 25 kor. Összesen: 165 kor. 84 fill. A 19-ik számban közölt 2149 kor. 17 fillérrel együtt 2315 kor. 01 fill. (Folyt. köv.)

Halálos végű összeszólalkozás. Milo János és Gyurák Sándor f. hó 18-án Lubényben összeszólalkoztak Szamkó Gusztáv ottani lakossal s a két előbbi rátámadt az utóbbira vasvillával s olyan súlyosan bántalmazták, hogy Szamkó a sérelmekbe behalt. A hulla boncolása f. hó 20-án ment végbe dr. *Mészáros István* kir. ügyész és dr. *Zehery István* törvényszéki orvos részvételével. A tettesek letartóztatását a kir. ügyészség nyomban elrendelte.

Gazdasági előadások. Folyó hó 17-én vármegyénk három községében tartattak előadások a kisgazdák részére és pedig Serkén és Darnyan a tejszövetkezetek nagy hasznáról és a kisgazdákra áldásos voltáról *Fodor Jenő* gazdasági egyesületi titkár; Mezőtelkesen a gazdakörökről, azok fontosságáról *Haynik Géza* segédtitkár tartottak általános érdeklődések mellett előadásokat. A mint értesülünk, rövid időn belül Serkén és Darnyan a tejszövetkezet, Mezőtelkesen pedig a gazdakör meg fog alakulni.

Cserkészeti gyakorlatok. Május hó elején tudvalevőleg megalakult nálunk is a cserkészlet s a főgimnázium tanulói közül 40 önk. vállalkozót készítenek elő a cserkész örszem csapatok munkálataira. Hetenként kétszer gyakorlatokat tartanak otthon és a szabadban, mert a cserkészlet nemcsak abban áll, hogy a szabadba kijárjanak, hanem katonás fegyelmeléssel, szigoruan megszabott szervezet keretében végzik testedző és léleknevelő gyakorlataikat s egy tisztnek elég munkát ad 18—20 fű kiképzése. A két csapatot *Horváth Zoltán* és *Sz. Benedek Gyula* tanárok képezik ki s 4—5 heti kiképzés után a megfelelőket 3 ad osztályu, kezdő cserkészekké avatják föl. Ezek azután tovább, behatóbban is kiképezhetik magukat. Uj csapatok kiképzését majd szeptemberben fogják folytatni.

A sikkasztó bűnhődése. F. évi április 11-én egy gömörhosszúsi ember 120 koronás váltóját öt koronával együtt beküldte Harsányi Mártonnal Tornaljára rendezés végett. A megbízott a Takarékpénztárnál találkozott *Hlavcsék* Andrással, s felkérte ezt a rendezésre. Hlavcsék, ki lopásért már több ízben büntetve volt, az öt koronát elsikkasztotta, s a váltót visszaküldte tulajdonosának. F. hó 22-én a helybeli kir. törvényszék sikkasztás büntette címén jogerősen 4 havi fogházra ítélte a beismerésben levő Hlavcséket 1 évi mellékbüntetéssel súlyosbitva, a büntetésből egy hónapot és 6 napot kitöltöttek vette a bíróság.

Uj gazdakör. Vármegyénk gazdasági egyesülete nemrég nagyarányu akcióit indított, hogy a gömöri gazdatársadalmat gazdakörökbe szervezze. Tekintettel azon körülményre, hogy a szervezés a mezei munkák beálltával csak vasár és ünnepnapok délutánjain történhet, mégis szép az eredmény. Áldozóestüörtökön Paskaházán alakult meg 43 taggal a gazdakör, melynek alakuló közgyűlésén az egyesület részéről *Haynik Géza* segédtitkár jelent meg. A pelsőczi és tornaljai gazdakörökön kívül egymásután alakultak meg a folyó évben a rimasimonyii 77, a gömörfügei 44 és legutóbb a paskaházai gazdakörök, melyek szép bizonyosságai az agrár szellem felébredésének és a szolidaritásban rejlő erőik felismerésének.

Szemgyógyintézet van Miskolcra.

Exhumálás Sziliczen. Bűncselekmények gyakran fordulnak elő Sziliczen s most is gyanus eset adta elő magát. Ugyanis f. évi április 24-én *Máté Balint* nének egy napos és *Bokros László* nének 3 hónapos kis gyermeke egy napon halt meg. A nyomozás gyanus adatokat hozott felszínre, annyival inkább, mert mindkét nő férje Amerikában van s a gyanus okok következtében mindkét magzat hullájának exhumálását rendelte el a rozsnyói kir. járás bíróság. Ez f. hó 21-én *Aranyossy Béla* járásbíró, *Lehoczky Márton* kir. alügyész jelenlétében megtörtént s dr. *Heincz Hugó* és dr. *Gescheit József* orvosok a hullákat felboncolták. A vizsgálat folyamatban van.

Mozgó-Színház Martonházán. A martonházai polgári olvasókör mozgó színháza f. hó 21-én az olvasókör nagytermében bemutató előadást tartott változatos műsorral nagy érdeklődés mellett. A program 8 számból állott, s volt azon humoros, ismeretterjesztő, szindarab, fantasztikus kép, természeti felvétel stb. stb. Az előadást pénteken megismételték.

Többszörös váltóhamisító. Egy cset neki 66 éves szabót, ki múlt évben egész rendszeresen üzte a váltóhamisítást, s 61, 290, 46 koronás váltókat elfogadói és forogatói névalírások meghamisítása után Rozsnyón leszámítottatott; f. hó 20-án a helybeli kir. törvényszék jogerősen 8 havi börtönrre ítélte.

Műkedvelői előadás. A rimasimonyii ifjúság műkedvelő tagjai a Gazdakör pénztárának javára 1914. június hó 1-én napján a ref. iskolában színelőadást rendeznek, mely alkalommal színpadon kerül — ez évben másodsor — *Géczy István* „Az ördög mátkája“ című népszínműve 3 felvonásban. — Előadás után tánc lesz. — Kezdeté délután 4 órakor.

Pósa Lajos részére, a kiváló író 40 éves jubileuma alkalmából rendezett gyűjtésben részt kívánt venni a rimaszombati állami elemi iskolák tanítóikara is, mely célból több albumlapot küldött el aláírás végett egyes hivatalok és intézményekhez. Az aláírások 1—1 korona befizetéssel már visszaérkeztek az igazgatókhoz. Az albumlapok aláírói ezek: *Lukács Géza*, dr. *Weinberger Rezső*, *Fodor Jenő*, *Bodor István*, *Institőrész Mária*, *Szakall Lenke*, *Kolbay Sándor*, *Cseh István*, szász *Kovács Géza*, *Széman Endre*, *Barilla János*, dr. *Fodor Béla*, *Reinitz Zsigmond*, dr. *Meskó Miklós*, dr. *Benyo Gyula*, *Benyo László*, *Máriássy László*, *Lévai Izsó*, dr. *Cziner Miksa*, *Horváth Gyula*, *Rimaszombati kereskedelmi és közgazdasági bank r.-t.* *Süteő István*, *Braun Zsigmond*, dr. *Stern Jakab*, *Steiner Félix*, *Lang Vilmos*, *Bihary György*, *Mispál István*, *Soós Lajos*, *Kuthy János*, *Csapó Gyula*, *Jellinek Bertalan*, *Róth Géza*, dr. *Bródy Miksa*, *Tigermann Adolf*, *Dorka László*, dr. *Gyikó Ferencz*, *Deutsch Géza*, dr. *Krausz Gyula*, *Braun Jenő*, dr. *Bleyer Leó*, *Lefkóvics Ferencz*, *Reisz M.*, dr. *Eszényi Gyula*, *Gaál Emil*, *Somossy Lipót*, *Lója Jenő*, *Bencsik Sándor*, *Fekete Mihály*, *Materny Andor*, *Herman Vilmos*, *Márkus Aurél*, *Neccsiszák János*, *Jaross György*, *Kálmán Lajosné*, *Záborszky Klementin*, *Sághy Anna*, *Böhm Ilona*, *Ujházy Berta*, *Glattstein Ilona*, *Koleszár Zsuzsanna*, *Frank Janka*, *Schulhof Pál*, *Sáffrány Imre*, *Polgári Olvasókör*. — A fenti aláírások által begyűlt 65 koronát ma beküldtük a kir. tanfelügyelői hivatalba.

Rimaszombat, 1914. április hó 24.

Törköly József, *Matolcsy Pál*, igazgatók.

Rosz fű. Sőregen folyó évi február 26-án Péter Gyula anyjával összeszólalkozott, s civódás közben a rossz fű anyját földhöz vágta, ütlegelte. A helybeli kir. törvényszék folyó hó 20-án tartott főtárgyaláson felmenő ágbeli rokonon elkövetett súlyos testi sértés vétségeért jogerősen 2 havi fogházra ítélte Pétert, ki beismerte vétkes cselekményét.

Méhészeti tanfolyam. Az okszerű méhtenyésztés megtanulása és terjesztése céljából néptanítók részére a pápai, stubnyafürdői és székykeresztúri állami tanítóképző intézeteknél folyó évi július hó 14-től július hó 31-ig terjedő időközben 20—20 hallgató felvételével egy-egy méhészeti tanfolyam fog tartani. A pályázni szándékozók felhivatnak, hogy egy koronás okmánybéllyel ellátott folyamodványukat azon tanítóképzőintézet megnevezésével, hol a tanfolyamot végezni kívánják, a m. kir. földmívelésügyi miniszterhez címezve június hó 1-ig nyújtsák be a nevezett miniszteriumhoz. — Az ez irányban érdeklődők forduljanak bővebb felvilágosításért a vármegye kir. tanfelügyelőjéhez.

Korcsmai dulakodás. Henczkón folyó évi márczius hó 1-én este a korcsmában összeszólalkozott az ott mulató társaság *Jakubcsák János* és *Jakubcsák István* s ifj. *Fafrák István*. A civakodás vége az lett, hogy a két *Jakubcsák* *Fafrákot* leteperte s össze vissza verte. F. hó 22-én állott a két *Jakubcsák* a helybeli kir. törvényszék előtt s a főtárgyaláson *Lehoczky Márton* kir. alügyész vádbeszéde után jogerősen 4—4 havi fogházra ítélték a verekedőket.

A Lourdesi Magyar Nemzeti Zarándoklat iránt már eddig is megnyilvánult nagy érdeklődésre való tekintettel *Gaibl Sándor* p. praelátus, apátkanonok (*Pozsony*, *Káptalan utca 3.*) ezúton kéri a zarándoklatban részt venni szándékozókat, hogy jelentéseiket mielőbb küldjék meg fenti címére, mivel a még rendelkezésre álló helyek a jelentkezések sorrendjében lesznek betöltve. Programokat készsággel küld az érdeklődőknek.

Az apaállattartás költségei. Fölmertült esetből kifolyó elvi határozatban mondotta ki a földmívelésügyi miniszter, hogy az apaállattartási költségekhez az is hozzátartozik járulni, kinek a köztenyésztés irányától eltérő fajtájú anyaállata van. (49304—1913. sz.)

Az evangélikusok egyetemes pénzügyi bizottsága ülését báró Prónay Dezső egyetemes felügyelő elnöklete alatt Budapesten május hó 15-én tartotta meg, amely alkalommal a Róth-Teleky ösztöndíj került kiosztásra, megszavazott a bizottság a rozsnyói főgimnáziumban 2, a rimaszombati főgimnáziumban szintén 2 tanulónak ösztöndíjat.

Irnoki állás. A nagyrőczei kir. járás-bírósnál rendszeresített irnoki állásra pályázatot hirdet Cseh István, a helybeli kir. törvénytörvények elnökhelyettese. Négy hét alatt lehet pályázni s az igazságügyi kezelői és telekkönyvi vizsga letételének szabályszerű igazolása kötelező.

A tüzérkaszánya ügye. Lapunk zártakor halljuk és fentartással közöljük azt a hírt, hogy a honvédelmi miniszter a kaszánya elhelyezésére a mostani nagyvásártérhez köti magát. Bár tudjuk, hogy e kérdésben sok közlemény fog még pro et contra napvilágot látni és a városi képviselőtestületben is esetleg erős csaták lehetnek; mindazonáltal — ha való e hír — már most figyelmeztetjük az illetékes tényezőket, hogy a honvédelmi miniszterrel jó volna azt is közölni, miszerint a vásártér minden áradás alkalmával jórészt vízzel van borítva s hogy a város hol találjon azután alkalmas vásárteret, mert hivatásánál és fekvésénél fogva erre a célra más alkalmas térség nem áll rendelkezésre.

Állatorvosi illetékesség. A m. kir. földmivélségi miniszter, a m. kir. belügyminiszterrel egyetértőleg Hubó községre nézve a putnoki járási m. kir. állatorvos illetékességi körét leszállította és a nevezett községet a tornaljai m. kir. állatorvos illetékességi körébe utalta.

Járasköri tanítói gyűlés. A rozsnyói járás tanítói és óvónői kara f. hó 14-én Nagyszaboson tartotta meg szokásos évi gyűlését a nagyszabosi papírgyári vendéglő izlésesen felszerelt nagytermében, mely megtelt az érdeklődő közönséggel. A tanítói gyűlés előtt a járás óvónői tartottak értekezletet a gyári olvasókör termében. A gyűlésen megjelent Lőrinczy György kir. tanácsos, tanfelügyelő is. — *Schmögner* János járásköri elnök megnyitotta beszédében üdvözölte a megjelenteket s bejelentette, hogy az eredeti tárgysorozat 5. pontját *miniszteri rendeletre* törölni volt kénytelen. Ez a pont ugyanis arról szólt, hogy vita induljon meg a népiskolai oktatás revíziója felett. Külön választassék-e a vallásoktatás a rendes tanítástól és hogy az egész népiskolai törvény oda módosíttassék-e, hogy az összes népiskolák államosíttassanak? A kir. tanfelügyelő a félreértések elkerülése végett itt szükségesnek tartja megjegyezni, hogy bár *ő is híve az egyetemes állami népoktatásnak*, az említett pontnak törölését, magasabb és távolabbi kihatású szempontokból indokoltnak és szükségesnek tartja. Az elnök bejelentette, hogy a gyermekvilágnak s így az iskolának is kedvencz költőjét, *Pósa* Lajost 40 éves jubileuma alkalmából nemzeti ajándékhoz szándékoznak juttatni s kéri az egybegyűlteket az eszme erkölcsi és anyagi támogatására. A tárgysorozat következő pontjához, a fizetésrendezéshez *Kolener* Sándor martonházai tanító szólt. A felekezeti és állami tanítók helyzete közötti különbséget *Theiner* László vázolta. Ezután a nyugdíjú hiányosságaira mutatott rá *Gömör* Mihály. *Thern* Elemérné szabasi tanítónő felolvasást tartott a kötelességteljesítés erényének fejlesztéséről. A tetszéssel fogadott felolvasás után a tanítóegyesület nemrég megszűnt közlönye, az „Iskoláink“, újból való megindítását indítványozta az elnök. Az indítványt egyhangulag elfogadták. Az elnök ekkor bejelentette, hogy a vármegyei központi tanítóegyesület tisztikara júniusban lemond s biztos tudomása van arról, hogy az elnök: *Türkölly* József, nem fogadja el többé az elnökséget. Indítványozza, hogy a gyűlés bizza meg a rimaszombati járási kört, az új elnökség megválasztásával. A tanfelügyelő hozzászólása után a gyűlés egyhangulag úgy határozott, hogy az elnökségre *Szombathy* László dobsinai polg. isk. tanárt jelölik. Az elnök zárószavai után a közönség a papírgyár üzemét tekintette meg, *Kollmann* János h. igazgató szakszerű kalauzolása mellett. Az érdekes és tanulságos séta után közebb következett, me-

lyen a papírgyár nobilis igazgatója: *Bräuner* Vilmos látta vendégül az egész társaságot. Az ebédén számos felköszöntő hangzott el s a végén a gyár minden egyes vendéget kedves emléktárggyal lepelt meg. D. és V.

Városi világítás. Már volt alkalmunk e lapban olvasni, hogy a város tulajdonát képező és a közönség egyetlen szórakozó helye — a különben nagyon szép és kellemes Széchenyi-kert — éjjel világítva nincs. Utánna járva a dolognak, azt a választ kaptuk, hogy a világítás a városkerti vendéglős érdekét képezvén, a világítás az ő terhére képezi. Minden nagyobb városban van liget, vagy hasonló hely, van benne vendéglő is, de hogy a vendéglőig vezető utat a vendéglős világítsa, azt még soha sem hallottuk. A világítás most a város kezelésében van, s mikor átvette, a közvilágítás költségeit ez által megtakarítani remélte, a mi, ugy tudjuk, sikerült is. A városkert mint ilyen közhely, árama van a városnak, helyzetessen el tehát a városkertbe három vagy négy égőt testet, mert csak ennyiről van szó, vezeték van, s így azt a kis költséget bizony megérdemelné az a közönség, a melyeknek nyaralásra nem telik, hanem az árnyékot és a jó levegőt a Széchenyi-kertben keresi, de megérdemelnék a vármegyei kaszinóknak, valamint a két tennisz társaságnak tagjai is, kik mindenestre hozzájárultak ahhoz, hogy a Széchenyi-kertet kellemes szórakozó és üdülő helynek használja a nagyközönség. Ajánljuk e sorokat az illetékes tényezők figyelmébe s reméljük, hogy e közóhaj rövidesen teljesülni fog. (B—tt.)

A mozi. Az idei mozi-évad egyik legnagyobb művészeti eseménye zajlott le e hó 17-én a délutáni és esti előadásokon az Apollóban. „A megvásárolt férj“ 3 felvonásos orosz dráma, az idény legnagyobb film-alkotása került színre a közönség osztatlan tetszése mellett. Az orosz társadalmi viszonyokra vetett fényt egy érzelmesen szép *Turgenyev*-novella világából. A leghíresebb francia drámai színészek által lett előadva. A felvétel elsőrangú, a Pathé Frères párisi cég önmagát multa felül e grandiózus attrakcióval. Nem múlik el hét, hogy az Apolló ne hozna valami szenzációt, legutóbb tiz képből álló víg műsor került vászonra frenetikus sikerrel. Az „Apolló“, a mely kétség kívül, hogy az első között áll a vidéken, a legnagyobb anyagi áldozatok árán egymásután hozza vászonra a főváros ujdonságait s így teljességgel megérdemli, hogy városunk közönsége méltóképen pártfogolja.

Véletlen gyilkosság. Megrendítő szerencsétlenség történt folyó hó 10-én (vasárnap) Krasznahorkaváralján. *Zsebik* József uradalmi kocsis főbortpuskával véletlenségből agyonlőtte *Freivolt* Iónát, egy 18 éves viruló szépségű leányt. A végzetes eset az egész vidéken nagy részvétet keltett s a szerencsétlenül járt leányt igen sokan kísérték el utolsó útjára. A gyilkos kocsist, aki véletlenségből lett a fiatal leány halálának okozója, a csendőrség letartóztatta. (s.-v.)

Ötezer koronás pályadíj gyümölcsfatenyészőknek. A Magyar Földhitelintézetek a hazai gyümölcsfatenyészésnek községi faiskolák útján való előmozdítása céljából a f. évben is egy darab 600 koronás, két darab 400 koronás és tizenhét darab 200 koronás díjat tűz ki oly tanítók jutalmazására, kik faiskolákat kezelnek és a fatenyészés terén szembe-tűnő sikert képesek felmutatni. E díjakra pályázhat minden magyarországi községi faiskolát kezelő néptanító, valamint oly községi kertész is, ki a faiskola kezelésén kívül a népiskolában a gyümölcsfatenyészést hivatásszerűen tanítja és tanításának eredményeként községében és vidékén a nemes gyümölcstermelés terén látható sikert tud felmutatni. A pályázat elbírálásánál különös figyelmet fordítanak a minél kevesebb és leginkább keresett gyümölcsfajta nagyban való szaporítására, a faiskola rendszeres kezelésére, a faiskola kerítésének minőségére, az oltás módjára és végül a magas és félmagas törzsű fák helyes nevelésére. A díjakra a pályázati kéréseket május hóban kell beadni az illetékes királyi tanfelügyelőknél, a kik azokat a földmivélségi minisztériumhoz terjesztik fel. A díjakat az Országos Magyar Gazdasági Egyesület és az Országos Magyar Kertészeti Egyesület kebeléből kiküldött bíráló bizottság ítéli oda az arra érdemes pályázóknak.

Baleset a gépeknél. Ilyen címmel lapunk mult számában megírtuk, hogy *Illés* Bálint 12 éves iskolás fiú f. hó 5-én *Serkén* a tanítónak szecskát vágott s eközben keze megsérült. Különös véletlen volt az oka annak, hogy a hirbe *Serke* került, mert az eset *Gömörpéterfalán* történt, mit ezennel az igazság érdekében készséggel helyre is igazítunk.

Kamarai ülés. A miskolczi kereskedelmi és iparkamara folyó hó 19-én *Radvány* István kir. tan. elnöklésével teljes ülést tartott, melyen városunkból *Baksay* József és *Szabó* József m., *Rozsnyóról* *Rosenblüth* Jenő és *Kirschner* Zsigmond, *Dobsináról* *Lux* Simon kültag vett részt.

Köszönet.

Megboldogult drága jó gyermekünk elhunya alkalmával igen sok oldalról megnyilvánuló jóleső részvért, valamint a végtisztességtelén résztvevőknek ez uton töl-mácsoljuk bánatos szívünk hálás köszönetét.

Rimaszombat, 1914 május hó.

Beck Jenő és családja.

CSARNOK.

Búcsúszó.

Tudtára juttatom
A hü olvasónak:
Nem forgatok eztán
Mást csak „*olvasókat*“!
Anyukom a lantot
Ugy a falhoz vágta,
Hogy még *Beöthy* Zsolt sem
Ismerhetne rája!

Különben, bolondság
Verseket firkálni,
Sokkal kényelmesebb
Csendben — pityizálni.
Vivni „*közérdekért*“
Hálátlanság máma;
Hadd tuladjon hát csak
Sárba, pocsolóába!

Van-e abból nekem
Egy parányi hasznom,
Ha a sült gesztenyét
Másnak kikaparom?!...
Nem bánom, ha minden
Tótágast is áll ma;
Behuzódom csendben
Szerény szobáskámba.

És tanukul hívom
Valamennyi szentet,
Hogy én sose írok
Ezután több verset.
Ezer bocsánatot
Kérek hát e számban,
Amiért egyet-mást
Ki-kifiguráztam.

Paal Gyula.

Epizódok 1848—1849-ből.

(Egy öreg ember régi emlékeiből.)

Irta: **Letünt.**

A vármegye területére tört *Hurbanisták* szétverése után nemsokára *Beniczky* Lajos ezredes foglalta el hősies elszántsággal *Losoncz* városát és verte ki onnan az *Inkey* ezredes dandárát, nem egészen 900 főből álló szabad csapatával.

Mikor *Beniczky* Lajos *Zólyomvármegye* felől nagy sietséggel jött, körülbelül *Lónyabánya* tájékán óriási hóvihar érte utól, a mely még akkor se szűnt meg, mikor 400 hiányosan öltözött honvédből, 450 szürke attilás 14—16 éves önkéntesből, két darab 6 fontos ágyuból és 35 különböző ezredből került huszárból álló csapatjával este *Losoncz* közelébe érkezett. *Zord* és *rideg* volt a kis csapat körül minden, mint ahogy a halál éjszakájához illt.

Az *Inkey* előőrsé, minthogy a vidéken ellenséges haderőnek se hire, se hanva nem volt, a kelet felől dühöngő hóvihar elől az országutat a külső vásártérről elválasztó sövény mögé húzódott. Ilyen helyzetben tehát a *Beniczky* csapatának közvetlen közelükben való bevonulásától — a féllábszárig érő puha hóban az ágyuk dübörgése sem lévén hallható — az egyébként is korom sötétségben mit sem vettek észre.

Mikor a csapat a főuton a *gácsi-utca* nyílásáig érkezett, *Beniczky* felállította két 6 fontos

ágyuját és megtöltette kartácssal. A főtűze alsó vége felé, körülbelül a Tugár patak hidja mellett, két eskadron ulánus lovas állott. Beniczky gyalogságának jobbról és balról való tüzelésével egyidőben kartácslövegeit a felállított lovaság ellen szóratta, s mikor ezek javában haboztak, hogy megtámadják e az ágyukat és a tüzelő gyalogságot, vagy pedig visszavonuljanak; a 35 huszár kerülő utakon, két oldalról vágott neki a két lovas eskadronnak, mire azok abban a hitben, hogy nagy haderővel vannak körülvéve, halottaikat hátrahagyva, a Vác felé vezető országúton, Törincsen át eszeveszett futásnak eredtek, akiket aztán a már részben elszállásolt gyalogság és tüzéség is ember-ember hátán nyomban követett.

Inkey azonban és tisztikarának az a része, amelyik a lovaság kikergetése után a többi menekültekkel el nem szaladt, nem adta magát a Kaszinó épületében, ahol őket 25 elszánt ember egy őrmester vezénylete alatt védelmezte.

A 25 ember a feljáró lépcsőket elállva lövöldözött a támadó honvédekre és önkéntesekre, akik közül sokat le is lőttek. Az ostromlók azonban apránként csaknem egytől-egyig leszúrták vagy lelőtték a védelmezőket, s azoknak a holttesteit át rohantak fel az emeletre, ahol Inkey ezredes dandárparancsnokot, tisztikarával együtt elfogták. De a kaszinó előtti tér havában néhány honvéd és 25—30 fiatal, szürkeattilás fiú vére piroslott.

Mint hogy az ellenség üldözéséről szó sem lehetett, sőt még a megszalasztott dandár visszavonulásától is lehetett tartani, a kis de hős csapat, a kivivott diadal után nem sokáig pihent Losoncson: még hajnal előtt utnak indult Rimaszombat felé.

A reggel a pinzi hegyen érte a csapatot. Midőn a fogoly Inkey a már nem egészen 800 embernyi kis hős sereget világos nappal szemügyre vehette, szinte tajtékozott dühében.

— Hát ezek a fattyuk fogtak el engem? — kérdezte elkéseredve — ez bizony elég bolond, alig felfogható véletlenség és megdöbbentő csapás rám nézve.

Rimaszombatban Beniczky a vármegyeházán az apámnál volt szálva, ahol két ágyujára Irma nővérem élő virágokból font koszorukat helyezte. A koszorukat a tüzerek megbecsülték. Rozsnyón, ahová Beniczky Rimaszombatból csapatával pár nap múlva érkezett, a koszorukat már hervadt állapotban mint iskolás fiú, magam is láttam. Épen akkor érkeztem a főtéren felállított ágyukhoz, mikor egy tüzer eldicskedett vele, hogy a virágkoszorukat Rimaszombatban a viczispán leánya tette az ágyukra.

Beniczky Lajost, nemes szép ovális arcával és szép fekete szakállával, valamint a 35 marcza huszárt vezető karcsu termetű de vállas, harcizian bátor tekintetű főhadnagyot Rozsnyón, a hiányosan öltözött honvédekkel és szürke attilás gyerek-önkéntesekkel együtt színről-színre láttam és a diadalt aratott hősökben gyermeki örömmel gyönyörködtem.

Mikor Beniczky Lajos a losonci hőstett után kis seregét Rozsnyón át a Felföldre vezette, a magyar honvédelmi kormány seregét tetemesen kibővítette, amellyel aztán nemsokára Vogel altábornagy hadosztályának egy részét a Tárcsavölgyén megverte és Eperjesen keresztül kergette.

A Vogel utóhada még a város tulsó végén szaladt, mikor az innenső oldalról néhány huszár a városba vágatott. A tornyon még a sárgafekete zászló lengett. Az egyik huszár rákiáltott hősies hevében a toronyörre:

— Szakítsd le onnan azt a zászlót, mert mindjárt kirántom alulad azt a tornyot!

Hősi tüztől duzzadó dicsőségében a huszár ennél már nagyobbat aligha mondhatott volna. Ilyen ötletes szellem a nagymondásokban nem is adatott meg talán más nemzetnek sehol a világon, csak a szinmagyarnak.

Mikor Perczel Miklós 1849-ben április elején a Földváry Sándor őrnagy vörössipkásainak a segédelmével, a szenttamási erődöt, amely hónapok óta erősen tartotta magát, a ráczoktól hősies rohammal bevette, a győztes sereggel Lieszkőczy Pista, alig 18 éves nógrádmegyei földbirtokos, honvéd altiszt (rég jó ismerősöm) is bevonult Szenttamásra.

Perczel Miklós a megerősített hely bevétele után, az ostromló seregnek a városban — melynek lázadó lakossága a kezébe került magyarokat, nem- és korkülönbség nélkül, napokig hajmeresztő kegyetlenséggel kizozta és gyilkolta — pár órai szabad zsákmányolást engedett.

A zsákmányolás beszüntetése után Lieszkőczy véletlenül valami vendéglőféle helyiségbe tévedt ahol huszár altisztek nagyban makaóztak — zsebórákra. Egy huszárőrmester adta épen a bankot és óriási szerencsével játszott: egész halmoz arany és ezüst óra hevert előtte az asztalon.

Lieszkőczy megkérdezte az őrmestertől, hogy mennyit kell tenni egy-egy órára pénzértékben?

— Hát a sárgára öt forintot, a fehérre meg egyet — felelte az őrmester odavetve.

Erre Lieszkőczy a nála levő 18 forintból elővett 15-öt és ezért az összegért kiválasztott három szép aranyórát lánczostól, a melyek testvérek között is megérték 4—500 forintot.

Igy mulattak és daskalkodtak zsebórákban 1849-ben a honvédek és huszárok, az erőd bevétele után Szenttamason; ami egyébiránt csak csekély mértékű visszatorlása volt a ráczok által hónapok hosszú során át elkövetett iszonyu programszerű atrocitásoknak, gyilkolásoknak és rablásoknak. (Folyt. köv.)

Szerkesztői üzenet.

B. L. Serke. A község neve tényleg sajnálatosan felcserélődött s ezt most rektifikáljuk.

A. J. Helyben. Térészüke miatt csak a jövő számban hozzuk.

H. r. Hanva. A szép tollal megírt és tárgyilagos közleményt vettük. Lapunk zártakor azonban még nem aktuális.

Nyilt-tér.

E rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a Szerk.

Ügynököt keresünk Gömör-, Zemplén-, Borsod- és Abaujvármegyék területére. — Azon tehetséges urak, kik hajlandók czégünk 2—3

KÉPVISELETÉT

átvemi, küldjék be ajánlatukat **Preisz Bernát és Fia** szesz italok és bornagykereskedők címre **Eperjes.**

2 darab csata-kép

szép kerettel jutányos áron eladó
Rimaszombat, Kmetty-u. 19. sz.

Kiadó üzlethelyiség.

Deák Ferencz-utcza 22. szám a.
egy üzlethelyiség hozzátartozó lakással együtt kiadó. — Értekezhetni lehet:
ZSUFFA KÁLMÁN tulajdonossal.

Kiadó lakás és bolt.

Az **Andrássy-ut 1-ső számu** házban egy szép három szobás lakás **azonnal** bérebe vehető, **egy bolthelyiség** pedig azonnal. — Értekezhetni bármikor lehet ugyanott az emeleten lakó

Andrási László fényképésszel.

Könyv bekötéseket

a legrövidebb idő alatt izléses-
:: sen, jutányos áron eszközöl ::
id. Rábely Miklós Fia könyvkötészete
RIMASZOMBAT, Erzsébet-tér 9.
KASZINÓ-ÉPÜLET.

Hirdetmény.

Arló község (Borsodmegye) egy nyilt italmérséssel és üzlethelyiségből álló

korcsma-helyiséget

1914. évi július hó 1-ére bérebe ad, amelyre nyilvános árverést hirdet **1914. június hó 2-ára.**

Az árverési föltételek a községi előljárósnál megtekinthetők.

Arló, 1914. évi május 16.

Az előljáróság.

Kiadó az Erzsébet-téren

egy emeleti utcza lakás mellék-helyiségeivel, mely most lett teljesen rendbehözva; vízvezeték, fürdőszoba, villany világítás, új festés stb. vel.

Bármikor megtekinthető.

Bővebb felvilágosítást nyújt: **KOHN ADOLF** tulajdonos **Erzsébet-tér 16.**

5—*

Árlejtési hirdetmény.

16424—I-1914. sz. — A rimaszombati m. kir. pénzügyigazgatóság és a mellérendelt számvevőség az 1915—1916—1917. évi fűtési idényre mintegy **250—300 ürköbméter** teljesen száraz, nem vizen usztatott **I. osztályu hasábos cserfa** szükségletét biztosítani óhajtván, erre szó és írásbeli árlejtést hirdet, melynek megtartására határnapul **1914. évi június hó 30-ának d. e. 10 óráját** tűzte ki.

Az árlejtés a kir. pénzügyigazgatóság hivatalos helyiségében fog megtartatni, a mely szó és írásbeli árlejtésre a vállalkozni kívánók ezennel meghivatnak.

A vállalkozni kívánók kötelesek az árlejtés megkezdése előtt készpénzben, illetve a Rimaszombati Takarékpénztár betétkönyvében 100 azaz: egyszáz koronát óvadéku letenni.

Az írásbeli ajánlat a szóbeli árlejtés megkezdése előtt vagyis 1914. évi június hó 30 ik napjának d. e. 10 órájáig a m. kir. pénzügyigazgatóság főnökéhez adandó be, melyhez 100 azaz egyszáz korona készpénz vagy ennek letéltel igazoló adóhivatali nyugta csatolandó.

A szükségeselt fa a kir. pénzügyigazgatóság udvarára a szükségletéhez képest történő megrendelés után azonnal beszállítandó.

Az esetleg meg nem felelő szállított fa átvétele meg fog tagadtatni, s a vállalkozó semmiféle kártérítésre igényt nem támaszthat.

A beszállított fának ára a szállítás megtörténte s a fának bizottságilag történt átvétele után esetről esetre fog kiutalványoztatni.

A fa áráról kiállított nyugta II. és III. fokozatu bélyeggel látandó el.

A bánatpénzül letett 100 korona a vállalkozónak a vállalat lebonyolítása után 8 napon belül fog vissza utalványoztatni.

Rimaszombat, 1914. május hó 21-én.

Lánczy Kálmán,

pénzügyi tanácsos, pénzügyigazgató.

Bérmálásra

Imakönyvek nagy választékban kaphatók

Ifj. Rábely Miklósnál.

Varrónő

ajánlkozik mindenféle **háziruha** és **uj fehérnemű**ek elkészítésére, valamint fehérneműek **javítására is**: — használt **paplanok behuzását** jutányos árak mellett szintén felvállal.

Értekezni lehet a délelőtti órákban
Szentpétery-utcza 17. szám. 2. ajtó.

Eladó új ház Feleden.

Négy szoba, konyha, éléskamara, pincze, három marhára való istálló, mindenféle mellékhelyiségek, nagy kert **Feleden** szabad kézből eladó. Értekezni lehet: **a feledi postahivatalnál. 2—***

Bérbeadó esetleg eladó ház.

A **Mező-utcza 28. szám** alatti ujonnan épült ház, mely 2 szoba, konyha, kamara, mellékhelyiségek, magános udvar és kertből áll — **november hó 1-től** bérbe kiadó, esetleg örök áron is eladó. — **Felvilágosítás** a bérösszegre, illetve a vételárra nézve nyerhető ugyanott **a jelenlegi lakótól** vagy e lap **kiadóhivatalában. 3—4**

Kiadó

vízvezetékekkel ellátott egy három és egy két szobás **lakás** a hozzátartozókkal **azonnal Losonczi-utcza 13. sz. alatt.** Értekezni lehet ugyanott a tulajdonos **Tokár Istvánnal. 6—***

Hirdetmény.

3092.—1913. tksz. — A Rimaszombati takarékpénztár végrehajtónak kérelme folytán a telekkönyvi hatóság az 1881. évi LX. tcz. 144. 146, 147. 176. és 185. §§-ai értelmében elrendeli a végrehajtási árverést 100 kor. tőkekövetelés, ennek 1909. évi november hó 27. napjától járó 6% kamata, 6 kor. 55 fillér árverési, 1/3% váltódíj, 23 kor. 60 fillér eddig megállapított per- és végrehajtási és az árverési költségért ezuttal megállapított 17 kor. 30 fillér költség, valamint a csatlakozóknak kimondott Rimaszécsi Takarékpénztárnak 900 kor. tőkekövetelése és járuléka behajtása végett a feledi kir. járásbíróóság területén levő Csiz községben fekvő s a csizi 25. sz. tkjkb. Al. I. 5 9. sor, 44/a. 109. 146. 170. 180. 225. hrsz. alatt foglalt kert, szántó, rét művelési ággal bíró B. 11. tétel alatt vezetett ingatlan jutalékra 600 korona,

az ugyanezen tkjkb. A. II. 10. 12—14. sor 246, 275, 289/a, 289/b. hrsz. alatt foglalt rét s szántó művelési ággal bíró B. 11. tétel alatt vezetett ingatlan jutalékra 764 korona, a csizi 389. sztkjkb. A. 1 sor 103. hrsz. alatt foglalt szántó művelési ággal bíró B. 4. tétel alatt vezetett ingatlan jutalékra 244 kor. és a csizi 430. sztkjkb. A. I. 1—2. sor 60/a, 60/b. hrsz. alatt foglalt 11. és 116. összeírásu számú házakból álló B. 2. tétel alatti jutalékra 600 korona becs-, illetve kikiáltási árban.

A telekkönyvi hatóság az árverés megtartásának határidejéül **1914. évi június hó 16-ik napjának délelőtti 10 óráját** Csiz községben a községi bíró házához tüzi ki.

Az árverelni szándékozók az árverési feltételeket alóli telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetik.

Feledi kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság 1914. évi január hó 15. napján.

Boross s. k., kir. járásbíró.

Javításmentes felőfedések és falburkolások

Eternit

PALABÓL

Értékmentes felőfedések és falburkolások

ETERNIT-MŰVEK
HATSCHÉK LAJOS,
BUDAPEST,
VI. ANDRÁSSY-UT. 33.
GYÁR: NYERGESÚJFALU.

KERJEN
MINTÁT ÉS ÁRJEGYZÉKET.

Csak akkor valódi ha minden lapon az **Eternit** törvényileg védett szövevény dom-bor nyomatásban látható.

Elárusítók } Rimaszombatban: **BRAUN ZSIGMOND.**
Rimaszécs: **GESCHEIT, KLEIN és RAPPAPORT.**

PASZTÖRÖZÖTT TEJSZINBŐL

készült elsőrendű minőségű

TEA-VAJ

kapható a „Rimaszécsi Vajtermelő Központ”-nál Rimaszécs, (Gömörmege).

A vaj ára bérmentve szállítva utánvétté:

4 1/2 kgr. árutartalmu postacsomagban kgr.-kint 3 K 40 f.
2 kgr. árutartalmu postacsomagban kgr.-kint 3 K 50 f.
A vaj tetszés szerint 1/8, 1/4, 1/2 1 kg.-os db.-ban szállítható.

Rendelések: „Vajtermelő Központ Rimaszécs” címre intézendők.

Sürgőnyezim: Vajközpont. Interurbán telefon 8. szám.

Rimaszécsi vaj kisebb mennyiségben beszerezhető:

Rimaszombatban és Tornalján a Gazdasági Egyesület Áru-Szövetkezetében. — Putnokon: Simon József fűszer-üzletében. — Rímaúri Szigetvári Vasmű Részvénytársaság gyártelepein az élelmezési üzl. tekben.

Hirdetmény.

270. sz. — Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a feledi kir. járásbíróóság 1914. évi Sp. I. 495/2. számú végzése következtében dr. Batta Pál ügyvéd által képviselt, a gortvakisfaludi ref. egyház javára 200 kor. s jár. erejéig 1914. évi febr. hó 16. napján fogantatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 700 koronára becsült következő ingóságok, ugymint: tehének, széna nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a feledi kir. járásbíróóság 1914. évi V. 73/5. számú végzése folytán 200 kor. tőkekövetelés, ennek 1912. évi január 1. napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 120 kor. bírólág már megállapított költségek erejéig Gortvakisfaludon alperesnél leendő megtartására **1914. május hó 28-ik napjának d. e. 10 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX-ik törvényezikk 107. és 108. §. értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Feled, 1914. május hó 10.-én.

Kovács, kir. bir. végrehajtó.

Tanuló.

Egy 13—14 éves fiú — ki magyarul helyesen írni és kifogástalanul olvasni tud, **nyomdász-tanulóul**; továbbá egy másik 13-14 éves fiú — ki írni és olvasni tud, **könyvkötő-tanulóul** felfogadtatik **id. Rábely Miklós Fia** rimaszombati könyvnyomdájába és könyv-..... kötészetébe.

Hirdetéseket

mérsékelt áron e lap részére elfogad a kiadóhivatal **Tompa-u. 10.** és

Ifj. Rábely Miklós

könyv és papirkereskedő
Deák Ferencz-utcza 20.

Hirdetmény.

373., 384. sz. — Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a rimaszombati kir. törvénytörvényeknek 1914. évi 3172., 3178. számú végzése következtében dr. Ráróssy Gyula és dr. Baksay Dezső ügyvédek által képviselt a Gömörm. Nép- és Iparbank és a Rimaszombati Takarékpénztár javára 88 K — f., 193 korona s jár. erejéig 1914. évi április hó 20. napján fogantatosított kielégítési végrehajtás utján felülfoglalt és 1966 koronára becsült következő ingóságok, ugymint: tehén, tinók, téglák, fák, alomszalma nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a feledi kir. járásbíróóság 1914. évi V. 176., 186. sz. végzése folytán 88 kor., 193 kor. tőkekövetelés s ennek 1913. évi nov. hó 17. napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 150 koronában bírólág már megállapított költségek erejéig, Dobóczán alperesnél leendő megtartására **1914. évi június hó 8-ik napjának délelőtti 10 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. törvényezikk 107. és 108. §-ai értelmében készpénz fizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Feled, 1914. évi május hó 20. napján.

Kovács Géza, kir. bir. végrehajtó.

Eladó ház.

Rimaszombatban Rákóczy utca 22. számú kétemeletes ház — **a régi gimnázium épülete, jelenleg a nyomorék gyermekek otthona** — eladó. — Venni szándékozók tudakozódás céljából forduljanak a **Fehér-Kereszt Egyesület** **Elnökségéhez. 8—***